

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak četrtek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 25.— D. za naročnike v inozemstvu 35.— D. letno.
Posamezna številka po 1.— D.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 p za vsako peti vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 25 D.

Telefon uredništva
štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti vrste, če se tiska enkrat . . . 75 para
za nadaljnja ovrženja primeren popust.
Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništa
UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tije so proste poštnine.

Ne gre več naprej . . .

Draginja postaja neznošna in učiteljski študijski ni mogoče več vzdržati s sedanjimi dohodki.

Sklep o draginjskih dokladah, ki se imajo izplačati šele po redukciji uradništva, katero naj da kritje za nove draginjske doklade, se nam zdi neresen.

Mesci potekajo, draginja narašča, milijonarji se množe, banke naraščajo kakor krčme, producenti in trgovci dvigajo na račun novih draginjskih dokladov sedaj do silnih višin cene. Uradništvu pozneje izplačilo ne bo nikaka olajšava in bo v istem nevzdržnem položaju pomanjkanja, kakor danes — kajti ob izplačilu sedaj dovoljenih dokladov bodo producenti in trgovci na račun teh dokladov že drugič dvignili cene.

Komisija za redukcijo uradništva pa sedaj šele zbira podatke o uradništvu od posameznih ministrstev in ta od pokrajinskih uprav. Kje je potem šele delo in kje potem šele iskanje in faktično določanje kredita za kritje.

In kje so glavni krivci draginje?

Glavni vzrok je kapitalizem! Pri nas vlada danes kapitalizem, milijonarji vladajo in banke, in vlada je le orodje v njihovi roki, vede ali nevede — kajti danes faktično oni vladajo, ker oni določajo cene vsemu blagu v državi. In kdo so ti milijonarji? To so ljudje, ki so si čez noč pridobili z brezvestnimi spekulacijami in oderuštvi milijone, ti se igrajo danes z milijoni sredstev, ti se brezvestno igrajo z vnanjimi valutnimi spekulacijami in z našo novo državo.

Ti milijonarji in ti kapitalisti so znali obvladati situacijo v državi in sebi podvreči vse, da služi le njihovim interesom — država jim je le molzna kravica za njihove žepce. Trkajo se na prsi kot vzdrževalci države, kot najboljši in najvišji davkoplačevalci, faktično pa ob uvedbi vsakega novega davka hitro s podraženi vsem zvale vse breme davkov na nižje sloje, na manj premožne državljane, da ne bo niti za en vinar oškodovan njihov žep. Neznosne in kričeče postajajo razmere pri nas in vsako pošteno in resno delo uniči brezvestnost in lažnost miselnosti naših najnovejših kapitalistov.

Ti danes pri nas vladajo, ker določajo cene blagu v državi, izrabljajo položaj države in neurejene razmere ter povzročajo glavno nezadovoljstvo v širokih ma-

sah ljudstva. Ne politika, ampak gospodarstvo je slabo, slabo za interes države, ker je v rokah teh ljudi, ki nimajo toliko čuta, da bi poleg sebe pustili živeti tudi svoje so državljane. Naravnost zastrupljene so danes razmere pri nas!

Ne morejo nam reči, da nismo bili dosedaj najpotrpežljivejši med potrpežljivimi, ampak ko prikipi mera do vrhunca, kadar nam prilijajo trumni obupni kliči družinskih očetov dannadan iz vseh krajev, ne moremo več molčati, četudi s tem ubijemo del lastnega dosedanjega idealnega dela.

Naša dolžnost je, da izrečemo javno obsodbo o tem, kar je obsodbe vrednega; greh bi bil, če bi molčali!

Že jih vidimo, kako prilijajo k nam — »stranka, stranka!« S polno hladnokrvnostjo jim rečemo samo eno besedo, ki nam je danes še sveta nad vse: država!

Ne igrajte se z njo in ne igrajte se z državnim uradništvom, ki je hrbtišče države!

Ženska ročna dela in učiteljice.

(Reforma pouka ženskih ročnih del.)

(Konec.)

Odločiti se moramo ali naj goji osnovna šola ročno delo za luksuz — ali za praktično življenje, v povzdigo narodnega gospodarstva. Ako se odločimo za prvo, — tedaj ostanimo pri naši stari šabloni; ako si izberemo pa drugo, tedaj začnimo pouk v ročnih delih reformirati.

Potem moramo storiti sledeče:

1. Izobrazba učiteljic ročnih del se mora popolnoma preustrojiti.

2. V osnovne šole se mora uvesti nov učni načrt za ročna dela.

3. Pouk v ročnih delih se ne sme bagatelizirati in zapostavljati. Glede izobrazbe učiteljic ženskih ročnih del naj omenim, da se mora njih izobrazba razširiti in poglobiti, da bodo obvladale svoje nalogo praktično in teoretično. Zahteva naj se večja splošna izobrazba, temeljito znanje metodike in vzgoješlovja.

Ne mislim pa tukaj učiteljice, ker ako obiskuje učiteljice, si pač učiteljica osnovne šole za posamezne predmete, a ne moreš si pridobiti toliko strokovnega znanja poleg drugega študija, da bi bila

praktična učiteljica ženskih ročnih del in gospodinjstva.

Ročno delo se na ženskem učiteljskem goji kot nek privesek, ki jemlje drugim študijam dragocen čas. Zato bi mi rabili za učiteljice ženskih ročnih del posebnih šol, kjer bi se jim nudila poleg splošne izobrazbe, še strokovna in praktična. Zatevalo bi se naj kot predizobrazba 4 mesečanske razrede, potem dve leti strokovne šole s praktično in teoretično pripravo ter eno leto gospodinjstva tečaja.

Dandanes se govori toliko o gospodinjstvih šolah. Izobrazite učiteljice ženskih ročnih del ob enem tudi v gospodinjstvu in na vsaki vaški šoli bo mogoče otvoriti gospodinjski tečaj! Ne zadostuje, ako se tu in tam, od časa do časa vrše gospodinjski tečaji, le malo število deklet ima koristi od njih. Na ta način pa bi se vsako dekle učilo gospodinjstva. Sicer se bode reklo, ali naše šolarice so za gospodinjstvo še premlade. Zastopam stališče, da se šolska obveznost še le začneja z dovršenim sedmim letom in konča z dovršenim petnajstim letom. V 15. letu svoje starosti pa je že vsaka deklica dovolj razsodna, da spozna praktičnost znanja v gospodinjstvu. Deklice tudi zelo radi delajo, ako se jih lepo navaja.

Spominjam se onih vojnih časov, ko smo imeli šolarsko kuhinjo. Bilo je celo gospodarstvo! Sami smo pridelali krompir, fižol, peteršilj, zeleno in korenje. S kakim veseljem se je delalo na njivi, vsi smo bili ena družina in kako ogorčenje je vladalo, ko so nam hoteli pridelani krompir rekvirirati. Večje deklice so pomagale za učence kuhati, pomivati in pospravljati. Kako spretno, ubogljivo in marljivo so bile!

2. Premišljevali bo treba o novem učnem načrtu za ročna dela. Kaj se naj poučuje? Nogavice že moramo plesti, a misliti nam bo treba, če je kvačkanje potrebno. Potem pa tista krpa z veliko in malo abecedo! Je to potrebno? Mislim, da ne! Namesto abecede raje delajmo narodne vzorce. Danes nikdo več ne zazna-

* Le v tem oziru se ne moremo strinjati s poročilom. Zahtevali bi zanj dovršeno učiteljsko in potem eno ali dveletno tečaje, ker le tako splošno, vzgojno in strokovno izobrazene učiteljice nam bodo lahko visoko gospodarsko izobrazile narod.

muje perila s križci, učimo jih ga zaznamovati na lažji in hitrejši način.

Šivanje naj se uči na praktičnih rečeh, da ne gubimo dragega blaga: šivajo naj predpasnik, srajco, spodnjo jopico, otroško srajčko in kaj sličnega, na teh predmetih se naj nauče različne šive ter naj vsakega okrasijo na drug način.

Vsaka deklica pa mora vse, kar šiva sama prirezati, ker nikdar se tega ne nauči, če ji učiteljica prireže. Tudi bi morala vsaka učenka risati različne kroje perila. Vsaka šola naj bi imela svoj šivalni stroj in vsaka učenka naj bi znala šivati na njem. Mašenje in krpanje bi se seveda ne smelo pozabiti.

Po mojem, ne merodajnem mnenju, bi se naj kvačkanje opustilo, nima mnogo praktičnega smisla. Kaj če bi se v naših šolah poučevalo klekanje? Svetovnoznane so idrijske čipke, imenujmo jih slovenske čipke — ter poučujmo v celi Sloveniji k l e k l a n j e, gojitev lanu, predimo sokanec za klekanje doma in nova panoga narodnega gospodarstva je otvorena. V klekanju naj bi se prirejali poučni tečaji tudi za odrasle. V Ljubljani imamo osrednji zavod za klekanje domačo obrt — a to je daleč. Jaz bi želela, da bi bila cela Slovenija deležna tega blagoslova, ki bi postal pri spretni reklamirani nov vir blagostanja.

3. Pouk ženskih ročnih del se ne sme bagatelizirati in zapostavljati. To se godi na ta način, da se učiteljice silijo razen svojega razreda poučevati tudi ženska ročna dela na celi šoli. Na dekliških šolah bi se lahko prepustil pouk v tem predmetu učiteljicam, a na večrazredni mešani šoli mislim, da ne. Učiteljica ima že itak mnogo posla v svojem razredu, a po pouku svojega razreda prevzeti še en predmet v večih razredih, tega nikdar ne stori s svežimi močmi.

Človek ni stroj, ki se namaže in potem zopet gre. Skusila sem to razmerje. Poučevala sem na trirazrednici drugi razred, a povrh še drugo, tretje, četrto, peto, šesto, sedmo in osmo šolsko leto v ženskih ročnih delih.

Potem je bil župnik celo leto bolan in ni prišel v šolo, pa smo še njegove ure poučevali.

Zdaj pa preračunajte, koliko ur je to bilo in še pridenite tri nemške ure. Zdržala sem sicer, a danes čutim posledice.

LISTEK.

V. MAZI:

4000.

Najprej moram povedati, da ni ta žalostna zgodba z znamenito Tavčarjevo povestjo niti v daljni zlahi. Še naslov je različen, čeprav se številke ujemajo: Tavčar je sanjal o 4000 letih, jaz pišem o 4000 kronah. Tako — da mi ne bo kao že v prvi sapi očital grde literarne tatvine.

Kar pa se tiče vsebine, moram pošteno priznati, da je docela vsakdanja, suh argument socijalne reve in skoro poziv na protestni shod. Kakor ne maram ničesar olepšati, ne tudi ne mika, da bi pretiraval v temno stran. Zato priobčujem pismo prijatelja Kogovška v neizbramenjenih besedah.

...Ta mesec sem odšel ženi 4000 kron. Rekla je, da nas ne more več rešiti z manjšo vsoto in jaz sem se samo

čudil, da mi ni rekla tega že davno prej. Zato sem odšel tih in brez godrnjanja in še bal sem se, da ji bo premalo. Pa kakor da je uganila mojo bojazen, me je sama potolažila, da ima februar k sreči samo 28 dni. To se pravi, da bo treba za marec . . . Ne, ne, tega še ne maram misliti!

Odšel sem torej ženi natančno in pošteno 4000 kron. Vzela je denar, ničesar ni rekla in je odšla v kuhinjo. Jaz pa sem ostal v sobi in sem si ubijal glavo, kako bo ta mesec s tobakom? — Hvala Bogu, da nimam drugih potreb! Ne pijem, ne marjašam in še z izprehodi skoparim, da si prihranim podplate. Ne vem, ali je moj krojač še živ, kar me pa le veseli, ker je s tem povedano, da mu nisem ostal ničesar na dolgu. Ne vem, kakšni so letošnji koncerti, kakšna je drama in opera, kakšna je ta ali ona razstava, kako je obiskano to ali ono predavanje, D., ki sem ga zmerom cenil kot resnega in nepristranskega človeka in ki ne zamudi nobene kulturne prireditve, me je hotel

potolažiti, da nisem ničesar »zamudil«. Jaz pa sem še toliko optimista, da dvomim v njegovo lakonično kritiko. In tudi pisane kritike berem z največjo rezervo. Sicer pa ne maram načeti tega žalostnega poglavlja . . . Povedati sem Ti torej hotel, da sem se do skrajnosti omejil v svojih potrebah, samo nikotinu se še ne morem odreči. Poizkušal sem že parkrat, pa ni šlo in ni šlo. Še ženi sem obljubil, da bom pustil tobak, ali ostal sem grd figa-mož. Naj bo to slabost, ali karkoli, drži se me ko klóp in naj mi še tako trda prede, za tobak mora biti. Kraljestvo za eno cigareto! —

Tako sem torej odšel ženi vsoto, ki pravzaprav že davno več ne pomeni premoženja. Spomnil pa sem se pri tisti priči nehote nekdanjih časov. Moj Bog, kako smo cvlili in javkali! Danes šele vemo, da se nam je prav imenitno godilo. Omislil sem si lahko vsega, kar mi je bilo potrebno za telo in dušo, pa mi je še ostajalo par kron. Malokatera veselica je minila brez mene, za malo se nam

je zdelo, da je bil vsak hlapec bolje plačan od učitelja, ali pomanjkanja vendar nismo trpeli.

Včasih me je prišlo, pa sem računat, kako bom lezel po lestevici našega statusa v I. plačilni razred. Ko bom prišel do vrha, mi bodo dali toliko rajnkov, kolikor imam zdaj kron. Čez trideset let, ako Bog da zdravje, morda še kako leto prej! Šestinsdeset rajnkov na mesec, to bo že kaj zalego . . .

In jaz sem mislil, kako se mi bo že takrat prileglo, ko mi bodo odšteli cel stotak. Kako imeniten denar — stotak! Redek je, ki dobi dva, tri ima kvečjem kak general ali minister, ali pa še ne. Postrani me bo pogledal štacunar, ko mu porečem: »Ali mi morete menjati?« — Kasneje, ko sem se že nasanjal tega hrepenenja, me je gnalo k tisočaku. Fant, ne prigaraš. Na roke pa ti ga ne bodo dali nikoli, da bi lahko gospodaril z njim po svoji volji. Še čez trideset let ne. — Morda ga priženiš? Dva, tri, morda celo štiri. Zakaj pa ne? Na prazno se ne bom

Ako je učiteljica tako vprežena, mislite, da to koristi pouku ženskih ročnih del?

Ko ona vidi, kako se omalovažuje gospodarsko tako važni predmet, da mora pouk opravljati še le po svoji vsakdanji nalogi, izgubi veselje, izgubi smisel za važnost tega pouka — in uspehi so taki kot smo jih imeli in jih še imamo.

Zato rečem, pouk v ženskih ročnih delih se mora reformirati, a želeli bi bilo, na malo drug način, kot se ga je začelo.

M. G.

Kako postopaj učitelj pri zemljepisnem pouku.

Minula je noč robstva, — sije nam prvo jutranje solnce, — solnce toliko zelenje svobode.

Padel je raz nas prisiljen robski jopič, odpadle so verige in okovi, iz tuje hiše smo prišli pod svoj lastni krov... Iz hlapcev smo postali gospodarji.

Pred 1918. letom smo prisiljeni po zapovedih naših švabskih gospodarjev poveličavali v šoli švabsko — madjarski dom, zgrajen po raznih spekulativnih ženskih Habsburgovcev, a zgrajen nam Slovonom za ječo, in povzdigovali smo nehoti v deveta nebesa Madjare in Švabe, peli slavo trinogom: »Bog ohrani...«, dajali imetje in življenje in zraven umirali in izumirali, kot tako nazvani »Windische Hunde«, za obstoj in povečanje suženjske naše ječe — prominule Avstro-Ogrske.

Grenak je bil ta švabski kruh.

Zalostni spomini, a istiniti, zapisani z našo boljo in z našo krvjo v knjigo zgodovine našega naroda.

Težko je slepcu, ko zadobi luč sveta, tavajočemu po temni noči od rojstva, da uvidi resnico belega dne, dokler se mu ne privadi oko na čist sijaj solčnih žarkov.

Težko je hlapcu, ki je od mladih let služil svojemu gospodarju kot stroj brez volje, prijeti sam volje v roke in voditi sebe po potih svobodnega življenja.

En ta tisočletni hlapec — Slovenec je postal čez noč svoboden gospodar v svojem domu.

Naš Beograd, ono junaško sokolovo gnezdo, iz katerega je nikla svoboda, zre z zaupajočim okom na nas.

Na naših ramenih sloni velika stavba kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Izročena nam je popolnoma mladina — nada in cvet jugoslovenskega naroda. Veliko je to zaupanje države do učiteljstva, zato je tudi velika naloga, ki jo ima izpolniti učiteljstvo.

Naša sveta dolžnost je, da se svoje naloge zavedamo, da otresemo zadnji švabsko-madjarski prah raz sebe in da se ne čutimo več kot hlapci tujcev, ampak kot svobodni državljani v svobodnem, lastnem domu.

Kot svobodni državljani ne bomo čakali, kdaj nas šikne bič gospodarja ter nas opozori na dolžnosti dela, ampak bomo sami sebe, s svojo lastno voljo vzpodbudili na dolžno delo, saj veljajo v prvi vrsti nam Simon Gregorčičeve besede: »Ne samo kar veleva stan, kar more, mož je storiti dolžan«.

Zal, da naš pokrovitelj in smelo reče naš najiskrenjši prijatelj šolstva minister prosvete Pribičević v svoji poslanici z dne 18. aprila 1921. leta, torej tri leta po ujedinenju omenja:

»Primetno sam, da se u mnogim školama, kako osnovnim tako i srednjim i stručnim ne poklanja dovolne pažnje vaspitanju šolske omladine u nacionalnom pravcu«.

U nekima se ne predaju ni elementarne stvari iz zemljepisa šire otačbine i narodne istorije, te nam tako deca, ma da

godinama posećuju školu izlaze iz nje ne iznoseći ni najnužnije znanje iz poznavanja svoje proširene otačbine i zajedničke istorije« itd.

Iz te poslanice se vidi mož, ki se čuti iz cele svoje duše Jugoslovena.

Zal pa, da ta poslanica ministra prosvete ni mogla kakšen pohvalen dekret za učiteljstvo, ampak baš nasprotno, — to je grajalno pismo.

Povzročili so to poslanico, po treh letih svobode oni brezbrizneži in protidržavni elementi med učiteljstvom, ki se za vse drugo brigajo, samo ne za vzgojo mladine v duhu narodnega edinstva.

Taki učitelji ne spadajo v jugoslovensko šolo k jugoslovenski deci.

Člen 16. naše ustave izrecno zahteva, da se mladina vzgaja v duhu državljanske zavednosti in narodnega edinstva.

Ta smoter dosežemo le potem zemljepisja in zgodovine, vsled tega sta ta dva predmeta eminentne važnosti pri vzgoji mladine.

(Dalie prih.)

Iz Jugoslavije.

— Zastopnik slovenskega učiteljstva v Glav. Prosv. Svetu v Beogradu tov. Pavel Fleré poroča o sledečih važnih izprehodih v načrtu šolskega zakona: **Šolski nadzorniki.** Minister prosvete lahko imenuje za šolskega nadzornika onega učitelja osnovne šole, ki ima 15 let službe in se je odlikoval s pedagoškim delom — tak stalni nadzornik postane lahko tudi oblasni inšpektor. — **Stalnost učiteljstva** je osigurana. — **Mesni skol. odbori** se ne dajo odpraviti, ker so razen našega delegata vsi za nje, a preurejeni so tako, da je upravitelj predsednik, kjer tega ni, predstojnik pol. obč. in učitelj poslovođa. — **Stanje učiteljstva** je v obče ugodno osigurano. Anketa najbrže pred koncem tega meseca ne bo končala še svojega dela.

— **Dopisniku »Našega Glasu«** z dne 9. II. št. 6., str. 4 odgovarjamo sledeče: (Dopis.) ni taktno, tem manj častno javno napadati učiteljstvo, ki je nameščeno po pisarnah okraj. šol. svetov. To zamore storiti le lajk šolstva, ki živi od danes do jutri, a globlje ne sega njegovo obzorje. Utemeljimo stvarno: Šola do L. 1920 in danes. Kdor je okušal, videl in sam deloval v prejšnji nazadnjaški dobi ter danes, ko je svoboda pouka dana v roke učiteljstvu, zamore edino le soditi o uspešnem delovanju okr. šol. svetov, in nihče drugi. Delo, ki ga izvršujejo dandanes pisarne okr. šol. svetov ni kar tako malenkostno, enostavno-prozaično, kot si ga predstavlja dopisnik N. Gl., da bi ga zamogla opravljati kaka oficijantka. To delo zamore izvrševati poleg nadzornika, od katerega se zahteva natančno, strogo, duhapolno delovanje v moderno napredni smeri, le enako naobražen človek, učitelj(ica), ki pozna ustroj šolstva, njega delovanje, napredek od A do X. — Vsaka stroka zahteva v svojem področju svojih ljudi, le šola naj bi bila tudi v bodoče mačeha, skrupulo različnih elementov, ki so vse drugo, samo šolniki ne. — In kako učiteljstvo deluje pretežno po pisarnah okr. šol. svetov? **Ono učiteljstvo, ki si je nakopalo v trudapojni službeni dobi neozdravljivo bolezen, vsled katere je za pouk nezmožno.** Res, demokratična načela mora imeti dopisnik, ko hoče nadomestiti »drage« učiteljske moči s »cenejšimi«. Kako si tolnači dopisnik primero »drag« učitelj in »cenejša« oficijantka? Če ne more živeti učitelj s to »sijajno plačo«, kako naj opravlja nezmožna oficijantka isto delo za cenejšo ceno? To ni logično, ne človeško, ne demokratično. Pretežna večina učitelj-

stva, ki deluje po šolskih pisarnah, bi morala biti po nauku dopisnika upokojena. Prejemala bi torej pokojnino. Na njih mesta bi morale priti zopet druge »drage« učne moči in poleg vsega tega še v šol. pisarne oficijantke. Kako se strinja to s štedenjem, ki ga hoče izvršiti dopisnik le na rovaš učiteljstva, ki izvršuje svojo naporno službo vestno, taktno, neumorno v šoli in izven nje v precvit in dobrobit naše države.

— **Z ozirom na afero v Zagorju, s katero se bavi »Naprej«** smo prejeli sledeče pojasnilo: V dec. lanskega leta je imel g. Podbevšek govor o Cankarju. Čutili smo se dolžni biti pri tem večeru brez ozira na politično strujo, katerega ga je priredila. G. Podbevšek je končno namenoma zašel na politiko ter govoril, da se je srbohrvaščina vpeljala v vsako hribovsko vas in s tem vzgaja učiteljstvo »idijote« in »analfabete«. Gotovo, da učiteljstvo ni moglo molčati, bilo je ogorčeno ter je dalo duška z besedami. — Žandarmerija je o tem zvedela ter tudi učiteljstvo izpravešala. Povedali so iste besede, katere je res govoril. G. Podbevšek se je v Ljubljani na popolnoma drugačen način zagovarjal — zato je bilo učiteljstvo pozvano k okr. glavarju in je bilo še enkrat zaslišano. Gotovo niso radi Podbevška lagali ter tako izpovedali, kakor bi g. Podbevšek hotel. Zaslišanih bi moralo biti enajst učiteljev, vsi ki so bili navzoči pri večeru: a glavar je rekel, da zadostujejo trije. Podpisati so morali svojo izjavo. To naj bi bilo ovadustvo? Najinteresantneje pa je, ker je »Slovenec« prinesel notico o ovadustvu sklicevaje se na »Naprej«. Isti dan je »Slovenec« prejel izšel kot »Naprej« — a se je vendar nanj skliceval, pričevši »V Napreju beremo... Gospod Podbevšek je svoje dosegel — prijel se ga je mali nimbus mučenštva in že sedi v uredništvu »Napreja«. Iz vsega se vidi, da hoče g. Podbevšek polemike, da bi na ta način delali reklamo zanj, kar s »Tremi labudi« ni dosegel. — G. Podbevšek naj le v Ljubljani prireja svoje večere, tam ne bo napravil toliko škode kakor drugje. Tam ga vsi poznajo in vedo, da ga ni smatrati resnim, a drugje kmalu kaj nakvasi, kar je učiteljstvu v škodo in uničuje njega delo.

— **Prerod.** Moj člančič v predzadnji številki »Tovariša« je izzval odmev pri g. Bernotu, ki pojasnjuje v »Napreju« svoje besede o učiteljstvu na shodu za »Prerod« dne 22. januarja in zahteva od mene zadostčenja. Popraviti morem svoje besede samo deloma: Ne prisegam, da je rabil g. B. besedo prangar — četudi mi je ostal ta utis živo v srcu in sicer opravičeno, ker koga napisati javno na črno desko, ni prav nič drugega, kakor pribiti ga na javni prangar. Ponavljam pa, da je rabil g. B. v ostalem prav tiste besede, ki sem jih v Tovarišu ponovil, in ki so me zabolele v imenu vseh mojih tovarišev. In verjemite mi g. Bernot, da je bil utis Vaših ostrih besed hud — boleč za učiteljstvo, in da so bile besede zmožne, da postavljajo učiteljstvo v slabo luč. In proti temu se mi je uprla duša in zato ponavljam, da je treba na takih shodih biti previdni, da ne delamo krivice posameznim stanovim in jim ne jemljemo ugleda nepremišljeno. Da se nisem oglasil takoj po tistem govoru — in niti kdo drugi! — k besedi, je bil vzrok ta, da je bila ura pozna in se je zborovanje imelo itak nadaljevati popoldne. Veseli me pa g. Bernotovo zadržilo, da njegov namen ni bil tak in da je bilo samo nesporazumljenje, ako sem jaz smatral njegove besede za demagogijo. Da — morda je na to nesporazumljenje vplivalo posebno še dejstvo, da so bolele ostre besede tembolj, ker so prišle iz ust moža, ki pripada stranki, ki je bila doslej

vedno šoli in učiteljstvu prijazna. Vzeti hočem tedaj na znanje, da to ni bila demagogija, ampak samo nerodno ozir. o nepravem času izgovorjena kritika. Ponavljam pa z g. Bernotom: »Proč z učiteljem, ki z pijančevanjem podira ugled treznih. Toda taki — vendar silno redki slučajji pa naj se javljajo direktno višjim šolskim oblastvom, ni jih pa treba obravnavati na takih zborovanjih! To škoduje vsemu učiteljskemu stanu, s tem pa tudi vsemu narodu. Ko smo vzeli učiteljstvu ugled, vzeli smo mu tudi zaupanje, s tem pa spodenili tudi vse pogoje za uspešno učiteljevo delovanje med mladino in odraslimi. Črnaogj.

— **Zastopnikom učiteljstva v okrajni šolski svet v krškem okraju** sta bila izvoljena tov. Vinko Berce iz Št. Janža in Leopold Levstik iz Krškega, namestnikom pa tov. Janko Golob iz Rake in tovarišica Milena Žagarjeva iz Leskovca.

— **Opozorjamo na konec izvajanja** članka »Ženska ročna dela in učiteljice«.

— **Iz seje višjega šolskega sveta** dne 7. februarja. Na dnevnem redu je bilo edino poročilo o načrtu zakona o srednjih šolah. Poročevalec višji šolski nadzornik Wester. Seje sta se udeležila tudi šef oddelka za prosveto in vere dvorni svetnik dr. Fran Skaberne in pa vladni svetnik dr. Janko Bežjak. Po temeljitim poročilu poročevalca se oglasil prvi k besedi šef oddelka za prosveto in vere, ki poudarja važnost meščanskih šol v zvezi s srednjimi šolami. Višji šolski nadzornik dr. Poljanec pa je s prepričevalnimi besedami prav toplo priporočal enotnost nižje srednje šole ter zaključil: **ena vzgoja, en narod, ena država.** Ravnatelj Voglar se je zavzemal za poglobitev pouka v slovenščini, če hočemo ineti uspehe v latinščini. Ravnatelj dr. Pipenbacher se je zavzemal za učenje klasičnih jezikov na podstavu slovniške metode v slovenščini. Ta metoda pa se mora gojiti že v ljudski šoli, ne pa direktna metoda, ki jo je toplo zagovarjal dr. Poljanec. Kanonik Nadrah se ogreva za ohranitev sedanjih tipov. Šef oddelka za socialno politiko Ribnikar se vnema za priklonitev meščanske šole srednji šoli in za enotnost nižje srednje šole. Prof. dr. Medved je zoper enotno nižjo srednjo šolo. Ravnatelj Jelenc želi, da ostane meščanska šola taka, kakršna je dandanes, podlaga in zaključek izobrazbe našemu obrtniku in trgovcu. Poročevalec Wester vztraja pri nazorih in načrtih, ki jih je prejel odsek: za sedanje tipe; realka naj se razširi na osem let. Odsekov predlog ni bil sprejet, namreč da bi se sedanji tipi obdržali. Poljančev predlog za enotno srednjo šolo v celi državi je bil sprejet z 10 glasovi.

— **Tovariše vrtinarje,** ki so dobili naročene podloge, pa niso še poravnali računa, uljudno prosim, da to kmalu store. Založil sem ves znesek za drevesca jaz in imam dobiti še 3500 K, pri katerih izgubim obresti — pa še na vrednosti denarja, ki mu je vedno manjša. Prosim torej! — Črnaogj.

— **Petdesetletnica.** Dne 9. aprila 1872. sestali smo se v Ljubljani k usposobljenosti izpitu sledeči učitelji: Bernot, Čampa, Dovar, Franke, Jarc, Kernc, Kimovec, Kosi, Kovačič, Kregar, Medja, Podobnik, Tavčar, Vajšel in Vodlak. Ako izmed navedenih še kateri živi, naj mi blagovoli to naznaniti pod naslovom: Fran Podobnik, nadučitelj v p. v Mariboru, Koroščeva ulica 7.

— **Disciplinarna zadeva bivšega c. kr. okrajnega šolskega nadzornika gosp. Karla Simona v Kranju.** O tej nečedni disciplinarni zadevi se je razpravljalo v predzadnjih dveh sejah višjega šolskega sveta. »Slovenec« in »Slovenski učitelj« sta napisala seveda s teh sej poročilo po

ženil, saj nisem tepec. Ljubezen mora imeti haljo, ki se ji pravi dota. Priženil bom najmanj štiri tisoč, ni vrag! Sezi dam si majhno vilo. S tolikim denarjem se že lahko zida. Pa bom imel svoj udoben dom, čisto po svojih mislih in željah: tri sobe, kabinet, kopalnico, kuhinjo in pritlikline, pa še čeden košček vrta... Ej, drzni načrti. — Štiritisoch kron, kakšen denar! Zavrtelo se mi je v glavi ob misli, da bi moral garati za tako premoženje celih pet let. In bi ne smel ves ta čas ne jesti, ne piti, ne pušiti... Človek brez sleherne potrebe, budalost! Nikoli ne boš imel štirih tisočakov v rokah. Tudi priženil jih ne boš, preneroden si, prebojazljiv in pregre. Ze zdaj se ti dela pleša... Nikoli, nikoli! Pusti svoje čenče!

Pred štirinajstimi leti bi me bil lahko metal sam sveti prorok Danijel ob najtrši zid in mlatil po meni z drenovko. pa bi mu ne verjel, da bom odšel ženi ta mesec 4000 kron samo za golo življenje in da mi pojde trda še za tobak. 4000 — nekoč plaha nada še za devetimi zidom

devetkrat potuhnjena, danes banalna realnost. Takrat bi se klanjal do samih tal visokim ničlam, poln spoštovanja in občudovanja, zakaj vilo bi zidal: tri sobe in kabinet... Zdaj sem zadovoljen, da ni žena zahtevala več. »K sreči ima februar samo 28 dni.« To se pravi, da bo treba za marec... Ne, ne, tega še ne maram misliti!...

† Anton Hren.

Dne 1. februarja t. l. smo položili k večnemu počitku v Mariboru v 77. letu starosti umrlega prezasluzenega vpokojenega nadučitelja g. Antona Hrena.

Rojen v Gornjemgradu dne 21. junija 1845 iz znane narodne obitelji, po domače »pri Joškovih«, se je posvetil po dokončanih predhodnih študijah učiteljskega stanu ter prebil zrelostno izkušnjo na učiteljsku v Gradcu leta 1863. Prvo službo je nastopil takoj po prestopu izpitu na Magdalenski šoli v Mariboru, po-

zneje je služboval v Framu, pri Sv. Trojici v Slov. gor., v Marenbergu, v Šoštanju, kjer se je dne 2. oktobra 1870 poročil s Karolino Schwarzovo iz ugledne rodbine v Šoštanju, ki mu je bila ves čas njegovega življenja ljubezniva in zvesta družica. Iz Šoštanja je šel v Ljubno in iz Ljubnega kot nadučitelj v Fram, pozneje v Št. Janž na Dravskem polju, kjer je učiteljeval do svoje vpokojitve skozi 21 let do 30. septembra 1907. Od tega časa je bival v Mariboru. Pred nekaterimi leti je brezplačno opravljal posle tajnika pri odboru mestnega deškega zavetišča.

Ranjki Hren je bil odličen šolnik, skromen, tih in miren, svojim tovarišem vedno prijazen in postrežljiv, v narodnem oziru značien in trd kot solčavska skala, ki je vse svoje otroke vzgojil v narodno-naprednem duhu. Ob njegovi krsti žalujejo poleg zapuščene vdove še sin in dve hčeri. Daleč naokolu je bila znana njegova in njegovih svojcev prava slovanska gostoljubnost.

A tudi izven šole je bil Hren v kulturnem oziru neumorno delaven. Ustanovil je v Framu in v Št. Janžu prostovoljni požarni bramb, bil je izboren sadjar, v Št. Janžu je lepo uredil šolski vrt in drevesnico, občanom je bil vedno vsestransko dober in previden svetovalec, zato sta ga tudi občini Fram in Št. Janž imenovali v priznanje njegovih zaslug za šolo in občino častnim občanom. Kaj bi našteval še več! Ravnal se je vedno po geslu: »Ne le, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan.«

Dragi Tone! Zapustil si nas, zatisnil trudne svoje oči, truplo Tvoje počiva v zemlji domači, katero si tako neizmerno ljubil, izginil si nam izpred oči, a v srcih tovarišev in brezštevih učencev in učenek živiš in ostaneš v neizbrisnem spominu.

Zakličem Ti: Počivaj mirno, zlata duša! Snivaj sladki sen in na svidenje v večnem raju — tam nad zvezdami!

Fran Podobnik.